

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

URADNI LIST

ljublanske in mariborske oblasti.

Vsebina:

287. Zakon o odvracanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni.

Zakoni in kraljevske uredbe.

287.

Mi

Aleksander I.,

po milosti božji in narodni volji
kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev,

proglasamo in objavljamo vsem in vsakomur, da je sklenila narodna skupščina kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v LXVII. redni seji, ki jo je imela dne 12. maja 1928. v Beogradu, in da smo Mi potrdili in potrjujemo

Zakon

o odvracanju in zatiranju živalskih
kužnih bolezni,*

ki se glasi:

Člen 1.

Vsi posli, ki se nanašajo na zatiranje živalskih kužnih bolezni, spadajo v pristojnost ministrstva za poljedelstvo in vode.

I. poglavje.

Obče odredbe.

Člen 2.

Odredbe tega zakona se nanašajo na zaščito domačih živali zoper živalske kužne bolezni vobče in posebe na zatiranje nastopnih živalskih kužnih bolezni:

- 1.) slinavke in parkljevke* (aphtae epizooticae);
- 2.) vraničnega prisada (anthrax);
- 3.) šuštaevca (gangraena emphysematosa);
- 4.) hemoragične septikemije pri divjačini in govedi (septicaemia haemorrhagica bovum);
- 5.) stekline (lyssa);
- 6.) smrkavosti (malleus);
- 7.) ovčjih osepnic (variola ovina);
- 8.) garjavosti kopitarjev, ovac in koz (scabies);
- 9.) sramne kuge konj (exanthema coitale paralyticum, dourine);
- 10.) mehurčastega izpuščaja konj in goved (exanthema vesiculosum coitale);
- 11.) svinjske kuge in svinjske septikemije (pestis suum, septicaemia haemorrhagica suum);
- 12.) rdečice svinj (erysipelas suis);
- 13.) pljučne kuge goved (pleuropneumonia contagiosa bovum);
- 14.) goveje kuge (pestis bovina);
- 15.) perutninske kolere in kokošje kuge (cholera gallinarum et pestis avium);
- 16.) goveje tuberkuloze (tuberculosis bovum) v onih oblikah, ki se označijo s posebnim pravilnikom;
- 17.) kužnih bolezni pri čebelah, ribah, rakih in domačih zajcih, ki se označijo s posebnim pravilnikom.

Če bi se pojavile ali če bi zapretille druge kužne živalske bolezni razen zgoraj navedenih, sme pred-

* «Službene Novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca» z dne 26. junija 1928., št. 144/XLVII.

pisati minister za poljedelstvo in vode po izkazani potrebi tudi za zatiranje takih kužnih bolezni potrebne ukrepe v zmislu tega zakona.

Če je po značaju kužne bolezni in po načinu, kako se širi, nevarnost taka, da odlašanje ni dopustno, smejo odrediti v takih primerih tudi nižja oblastva začasne ukrepe za zatiranje kužne bolezni po predpisih tega zakona; vendar pa morajo to takoj javiti ministrstvu za poljedelstvo in vode ter zaprositi za odobritev postopanja.

Za živino v tem zakonu se razumevajo vse koristne domače živali, pa tudi perutnina, psi in mačke.

Člen 3.

Minister za poljedelstvo in vode je pooblaščen, predpisovati naredboma vse, kar se mu zdi potrebno za vzdrževanje in zaščito zdravja domačih živali in za zatiranje živalskih kužnih bolezni, ter je pooblaščen, izdajati tudi naredbe, ki se pokažejo za potrebne, da se uredi mednarodni promet z živino, živalskimi deli, izdelki in sirovinami, pa tudi s predmeti, ki utegnejo biti nosilci kali živalskih kužnih bolezni.

Uporabljati odredbe tega člena so pristojna politična (policijska) in pomorska oblastva ob sodelovanju občinskih oblastev, če ni predpisano z zakonom kaj drugega.

Za izvrševanje odredb tega zakona se morajo uporabljati državni veterinarji; če pa takih ni ali če so drugače zadržani, smejo uporabljati politična (policijska) oblastva tudi druge veterinarje v javni službi.

Člen 4.

Kar se tiče konj, psov, delovne živine in živine za prehrano vojske, ki pripadajo vojski, ugotavljajo in zatirajo živalske kužne bolezni vojaška oblastva, in sicer samo, če so živali vojaška lastnina.

Vojaška oblastva morajo prijaviti vsak primer kužne bolezni pri takih živalih, pa tudi sum, da gre za take bolezni, takoj pristojnemu političnemu (policijskemu) oblastvu prve stopnje, ki ukrene po tem zakonu, česar je treba, da se ne razširijo te bolezni na živali, ki niso vojaška lastnina.

Vojaška oblastva morajo priobčiti pristojnemu političnemu (policijskemu) oblastvu prve stopnje, kaj so ukrenila v lastnem področju za zatiranje bolezni, ter morajo obveščati to oblastvo periodično o poteku teh kužnih bolezni, mu priobčevati prestanek bolezni in sodelovati pri izvajanju vsega onega, kar ukrene politično (policijsko) oblastvo zoper nadaljnje širjenje in za zatiranje teh bolezni.

Po drugi strani mora obvestiti politično (policijsko) oblastvo prve stopnje pristojno vojaško oblastvo, čim zve, da se je pojavila pri živalih, ki so v vojaški posesti, kužna živalska bolezen ali da obstoji sum te bolezni, tako da lahko odredi vojaško oblastvo, česar je treba za zatiranje teh bolezni.

Poleg tega mora priobčiti politično (policijsko) oblastvo vse ono, kar je ukrenilo zoper nadaljnje širjenje bolezni.

Za državne znanstvene naprave se določijo zaradi znanstvenega raziskovanja in proučevanja naredboma posebne izjeme od predpisov tega zakona.

Take posebne izjeme se smejo določiti naredboma tudi za druge naprave, ki imajo svojega veterinarja.

Sodelovanje z državno higiensko službo.

Člen 5.

Če se pojavijo kje živalske kužne bolezni, ki so prenosne tudi na ljudi, mora predložiti pristojni veterinar o tem prijavo sreskemu sanitetnemu referentu in pristojnemu higienskemu zavodu ministrstva za narodno zdravje.

Prav tako morajo obvestiti pristojni sreski sanitetni referent, pa tudi pristojni higienski zavod in ostale sanitetne naprave pristojnega sreskega veterinarja, čim zvedo za tako bolezen.

Higienski zavod sme zahtevati od pristojnega veterinarja, da sodeluj tudi zavod pri zatiranju in odvracanju takih živalskih kužnih bolezni, pristojni veterinar pa mora ugoditi taki želji. Prav tako sme zahtevati pristojni veterinar, kadar je treba, tudi sam sodelovanje pristojnega higienskega zavoda; zavod pa mora ugoditi tej želji.

Člen 6.

Pri centralnem higienskem zavodu in pri higienskih zavodih ministrstva za narodno zdravje se ustanovi najkasneje v enem letu, ko stopi ta zakon v veljavo, oddelek za veterinarsko epidemiologijo. Potrebne prostore mu mora dati na razpolago minister za narodno zdravje v svojih zavodih; za vzdrževanje tega oddelka pa bosta skupno skrbeli ministrstvo za narodno zdravje in ministrstvo za poljedelstvo in vode.

Pravilnik o pristojnosti in delovanju oddelka za veterinarsko epidemiologijo predpiše minister za poljedelstvo in vode sporazumno z ministrom za narodno zdravje.

II. poglavje.

Ukrepi, da se ne zatrosijo živalske kužne
bolezni iz inozemstva.

Trajni ukrepi.

Člen 7.

Za uvoz in provoz živine, živalskih delov, predelkov in sirovin kakor tudi predmetov, ki utegnejo biti nosilci kali živalskih kužnih bolezni, je treba v vsakem poedinem primeru posebne dovolitve ministrstva za poljedelstvo in vode.

Minister za poljedelstvo in vode je upravičen, predpisati o dovolitvi tega uvoza in provoza obče odredbe.

Dopustiti se ne sme, da bi se uvažale ali provažale pošiljke, ki ne ustrezajo zgoraj omenjenim predpisom, kakor tudi ne živali, ki imajo kužno bolezen ali so sumne take bolezni ali na katere leti sum, da so se utegnile okužiti z njo.

Odredbe tega člena sme razširiti minister za poljedelstvo in vode tudi na druge vrste živali razen onih, ki so omenjene v prvem odstavku tega člena.

Prepovedi in omejitve uvoza in provoza.

Začasni ukrepi.

Člen 8.

Če se pojavi v inozemstvu katera izmed živalskih kužnih bolezni, ki so obsežene v tem zakonu, in nastane nevarnost, da bi se ta kužna bolezen zatrosila tudi v našo državo, ali če se je taka bolezen

že zatosila v našo državo, sme minister za poljedelstvo in vode omejiti ali prepovedati uvoz iz te države in prevoz skozi našo državo, pa tudi prevoz čez njeno ozemlje živali, živalskih sirovin in izdelkov in onih predmetov, s katerimi bi se utegnili prenesti ta kužna bolezen.

Če bi bilo odlašanje posebno nevarno, smejo izdati take prepovedi v obmejnem prometu začasno tudi obmejna oblastva; vendar pa morajo to takoj javiti ministrstvu za poljedelstvo in vode ter zaprositi za odobritev postopanja.

Posebne odredbe glede onih držav, s katerimi so sklenjene posebne pogodbe.

Člen 9.

Glede onih držav, s katerimi je promet z živalmi, živalskimi sirovinami, izdelki in drugimi predmeti, ki utegnejo prenesti kužne kali, urejen s posebnimi pogodbami, veljajo odredbe teh pogodb.

Natančnejše odredbe za izvrševanje teh pogodb se izdajajo po členih 7. in 8. tega zakona.

Če so določeni za pravilno izvajanje teh pogodb med državami pogodnicami veterinarski delegati, se delegirajo za dotično državo.

Nadzorstvo meje, popisovanje in žigosanje živine.

Člen 10.

Zunanji promet (promet z inozemstvom) živine, živalskih delov, predelkov in sirovin kakor tudi predmetov, ki utegnejo biti nosilci kali živalskih kužnih bolezni, se sme vršiti samo pri naših državnih obmejnih veterinarskih postajah ali postajah za opazovanje živine (kontumacijskih postajah), ki jih določa minister za poljedelstvo in vode.

Ta minister sme odrediti, če se pokaže potreba za to, da se postavi izvesten del meje pod stalno veterinarsko-policijsko nadzorstvo, ter sme uporabiti v tem primeru sporazumno s pristojnimi ministri še finančno stražo in druge organe javne varnosti, po potrebi pa tudi vojsko. Poleg tega sme odrediti v obmejnih krajinah, da se popiši in ožigosaj živina, da se nadziraj zdravstveno stanje in da se obvezno prijavi vsaka izprememba, nastala pri živini v teh krajinah.

Popisovanje in žigosanje vrše dotične občine pod nadzorstvom in po navodilih državnih veterinarjev; kjer pa je iz veterinarskih ozirov posebno treba, sme odrediti minister za poljedelstvo in vode, da se opravijo ti posli tudi s pomočjo državnih organov.

Minister za poljedelstvo in vode določa, kako je postaviti in uvesti v dolžnost organe, ki naj se poverijo z nadziranjem zdravstvenega stanja, popisovanjem in žigosanjem živine.

III. poglavje.

Ukrepi za odvrčanje in zatiranje živalskih kužnih bolezni v državi.

Obči ukrepi.

Živinski potni listi.

Člen 11.

Živinski potni list je potrdilo o lastnini, izvoru in zdravju izvestne živali.

Lastnik mora imeti živinski potni list za vsako žival: konja, osla, mezga, mulo, govedo, bivola kakor tudi za ovce, koze in svinje:

1.) če prenese lastninsko pravico do te živali na koga drugega;

2.) če goni ali odpremlja te živali v druge občine, ker je izpremenil stalno bivališče;

3.) če nima stalnega bivališča in goni živali od občine do občine;

4.) če goni ali odpremlja živino na živinski sejem, na živinsko razstavo ali tekmo;

5.) če odpremlja živino po železnici, ladji ali z drugimi vozili;

6.) če namerja zaklati žival za javno ali privatno uporabo, v tem poslednjem primeru samo, če se izvrši zakol v klavnici.

Minister za poljedelstvo in vode sme razširiti sporazumno s pristojnimi ministri to obveznost tudi na druge živali v primerih, ki v tem členu niso navedeni.

Ponarejanje živinskih potnih listov se kaznuje po kazenskem zakonu.

Člen 12.

Obrazec za živinske potne liste in postopanje ob njih izdajanju in prenašanju kakor tudi trajanje

njih veljavnosti predpiše minister za poljedelstvo in vode sporazumno z ministrom za finance. Prav tako predpiše in odredi vse, česar je treba, tudi o veljavnosti živinskih potnih listov, izdanih v inozemstvu za živali, ki se dopremajo v našo državo.

Člen 13.

Živinske potne liste izdajajo občinska oblastva. Za točno izvrševanje tega posla je odgovoren oni njih uradnik, ki se mu ta posel poveri.

V onih občinah, kjer je to iz veterinarsko-policijskih ozirov potrebno, sme izdajati živinske potne liste in jih upravljati država s svojimi organi.

Člen 14.

Za izdajo živinskih potnih listov in za prenos lastninske pravice na njih, za podaljšavo zdravstvenega potrdila in za izpremembo namembnega kraja se plačujejo tudi pristojbine v korist občinskemu veterinarskemu skladu; predpisuje jih minister za poljedelstvo in vode sporazumno s finančnim odborom narodne skupščine.

Te pristojbine pripadajo občini, v kateri se pobirajo, ter služijo izključno za ureditev sejmišča in tržišča, za napravo in vzdrževanje konjačij in mrhovišč, za nabavljanje cepiv in zdravil za živalske kužne bolezni in za druge podobne veterinarsko-zdravstvene namene; ko pa je zadoščeno tem potrebam, se porabi eventualni prebitek za nabavo plemenske živine.

Živinski sejmi in živinske razstave.

Člen 15.

Živinski sejmi in živinske razstave se smejo vršiti samo na prostoru, ki je urejen po predpisih in ki ga je odobrilo pristojno oblastvo, in pod veterinarskim nadzorstvom. Brez veterinarskega nadzorstva se živina ne sme ne premirati (nagrajati) ne licencirati (odbirati).

Člen 16.

Prostor za živinsko sejmišče se sme pridobiti po potrebi tudi z razlastitvijo, če se ne more nabaviti drugače.

Člen 17.

Oni, ki jim je dovoljeno, prirejati sejme, morajo prostor za sejmišče pravilno urediti ob svojih stroških; če pa tega ne store v določenem roku, sme minister za poljedelstvo in vode prirejanje sejmov ustaviti, dokler se ne uredi sejmišče po predpisih.

Na živinskih sejmiščih z večjim dogonom živine mora biti prisoten tudi pristojni državni veterinar poleg potrebnega števila veterinarjev, ki so v javni službi.

Razen tega mora poskrbeti pristojno oblastvo, da je prisotnih na vsakem sejmu tudi zadosti policijskih organov.

Stroške za veterinarje in policijske organe trpi upravičenec ali najemnik sejmov; za razstave in premiranje pa jih trpe prireditelji.

Člen 18.

Navodilo za izdelavo pravilnika, kako naj se vrše sejmi, izda minister za poljedelstvo in vode sporazumno z ministrom za trgovino in industrijo, ko je zaslilal trgovsko-obrtniško zbornico.

Po tem navodilu morajo sestaviti občinska oblastva pravilnik, ki ustreza krajevnim razmeram dotične krajine, in sicer v enem letu od dne, ko stopi ta zakon v veljavo. Ta pravilnik odobri in potrdi upravno oblastvo, ki ga je pooblastil minister za poljedelstvo in vode.

Člen 19.

Za večje in važnejše živinske sejme sme predpisati minister za poljedelstvo in vode sporazumno z ministrom za trgovino in industrijo, ko je zaslilal trgovsko-obrtniško zbornico, pravilnik za semanje red in s svojimi posebnimi organi neposredno in stalno nadzirati te sejme.

Tako neposredno in stalno sme nadzirati minister za poljedelstvo in vode s svojimi organi tudi večje in važnejše živinske razstave in tekme.

Nadziranje trgovine z živino, bolnic za živino in zavetišč, večjih pitališč, večjih naprav, ki predelujejo mleko in napravljajo mlečne izdelke, skupnih pašnikov itd.

Člen 20.

Trgovina z živino, bolnice za živino, večja pitališča, večje naprave, ki predelujejo mleko in naprav-

ljajo mlečne izdelke, skupni pašniki, javni hlevi in zavetišča za živino morajo biti pod veterinarsko-policijskim nadzorstvom.

Minister za poljedelstvo in vode se pooblašča, da izda o tem potrebne navedbe.

Odpremljanje živali po železnici ali ladji.

Člen 21.

Za prevoz prežvekovalcev, kopitarjev in svinj po železnici ali ladji veljajo te-le odredbe:

1.) Natovarjati in raztovarjati živino je dovoljeno samo na onih železniških in parniških postajah, ki jih je določil za to minister za poljedelstvo in vode sporazumno z ministrom za promet.

2.) Ob natovoritvi in raztovoritvi mora pregledati živino državni veterinar.

3.) Živina se sme raztovoriti samo na postaji, za katero je namenjena.

4.) Če se transportira živina, ki prihaja iz inozemstva, se domača živina ne sme dotovarjati v iste vagone, v katerih je natovorjena ta živina; klavna živina pa se ne sme transportirati skupaj z živino, ki je namenjena za gospodarsko uporabo ali za plemo.

Kadar je treba in kadar preti posebna nevarnost okužitve, sme odrediti minister za poljedelstvo in vode tudi druge omejitve.

5.) Kako je treba postopati, če se pojavi med prevozom živine primer bolezni ali če žival pri tej priliki pogine, se določi z naredbo, kolikor ni to že določeno s tem zakonom.

6.) V katerih primerih se smejo dovoliti odstopki od predpisov v točkah 1.) in 3.) tega člena, se določi s pravilnikom.

Če nastopi potreba, se pooblašča minister za poljedelstvo in vode, da predpiše veterinarski pregled tudi za druge živali, ki niso omenjene v prvem odstavku tega člena ter se prevažajo po železnici ali ladji.

Člen 22.

Veterinarski pregled živali ob natovarjanju in raztovarjanju na železniških ali parniških postajah se mora vršiti stalno kar najskrbnejše. Za ta pregled morajo lastniki živine preglednika posebe honorirati.

Pristojbine za ta pregled določa minister za poljedelstvo in vode. Kako se pobirajo te pristojbine, uredi minister za poljedelstvo in vode sporazumno z ministrom za promet in soglasno s finančnim odborom narodne skupščine.

Za napredovanje, izpopolnjevanje in podpiranje veterinarjev in veterinarske stroke sme odvesti minister za poljedelstvo in vode del teh pristojbin v korist veterinarskega fonda. Ko je zadoščeno tem potrebam, sme dovoliti minister za poljedelstvo in vode, da se uporabi prebitek imovine tega fonda za zatiranje živalskih kužnih bolezni in za vzdrževanje zdravja domače živine.

Odpremljanje živine z drugimi vozili ali po suhem.

Člen 23.

Za odpremljanje živine z drugimi vozili, razen po železnici ali ladji, kakor tudi za odpremljanje po suhem predpiše minister za poljedelstvo in vode naredboma potrebne veterinarsko-policijske ukrepe.

Člen 24.

Če se odpremljajo živali z drugimi vozili, razen po železnici ali ladji, zlasti pa če se gonijo po suhem, morajo nadzirati orožniki, finančni in drugi organi javne varnosti pravilnost živinskih potnih listov.

Razkuževanje železniških voz in ladij.

Člen 25.

Železniški vozovi in prostori ladij, v katere se živina natovarja, morajo biti čisti in razkuženi; drugače se živina ne sme natovarjati vanje.

Prav tako je treba imeti živinske klančine in vse predmete, potrebne za natovarjanje in raztovarjanje, čiste; po potrebi se morajo tudi razkužiti.

Minister za promet predpiše sporazumno z ministrom za poljedelstvo in vode pravilnik, kako naj se vrši razkuževanje.

Cepiva in zdravila.

Člen 26.

Kako je izdelovati v državi cepiva, ki so namenjena za zatiranje, zdravljenje in spoznavanje ži-

valskih kužnih bolezni, jih uvažati iz inozemstva, nadzirati, hraniti in dajati v promet, se uredi s pravilnikom.

Minister za poljedelstvo in vode sme prepovedati sporazumno z ministrom za narodno zdravje prodajanje veterinarskih specialitet in umetnih sredstev, ki se priporočajo za utrjanje živalskega organizma ali za odvrčanje bolezni.

Cepiti sme živali samo veterinar.

Metode in indikacije za cepljenje se predpišejo s pravilnikom, kolikor niso že predpisane s tem zakonom.

Cepljenje živine z živimi kalni spada pod veterinarsko-policijsko nadzorstvo državnega oblastva.

Dovolila za izdelovanje animalnih cepiv podeljuje minister za poljedelstvo in vode.

V katerih primerih in ob kakšnih pogojih se smejo dovoliti ob bolezni perutnine odstopki od predpisa tretjega odstavka tega člena, se predpiše s pravilnikom.

Pregledovanje klavne živine.

Člen 27.

Klavno živino pregleduje in meso kakor tudi vse živiljske potrebščine animalnega izvora ogleduje veterinar; kjer pa tega ni, opravlja ta posel nalašč za to določeni in usposobljeni preglednik ali oglednik.

Pregledovanje klavne živine in ogledovanje mesa za javno porabo je obvezno. Prav tako se mora izvršiti pregled in ogled ob zakolu v sili, celo takrat, kadar je meso namenjeno privatnemu užitku.

Živina se mora klati za javni použitek v klavnici ali na krajih, ki so posebe določeni za to. Izvzemajo se samo zakoli v sili.

Konji, osli, mezgi, goveda in bivoli se morajo pregledati celo takrat, kadar se koljejo za privatni použitek.

Kopitarji se morajo klati v posebni klavnici; samo izjemoma se sme dovoliti klanje konj tudi v posebnih prostorih klavnice, kjer se kolje tudi druga živina. Klavne kopitarje smejo pregledovati samo veterinarji.

Natančnejše odredbe o pregledovanju klavne živine in ogledovanju mesa se predpišejo s pravilnikom.

Klavnice.

Člen 28.

Občine morajo napraviti po potrebi javne klavnice. Prostor za javno klavnico se sme pridobiti tudi z razlastitvijo, če se ne more nabaviti drugače.

Če ne napravijo mesta in kraji z večjim použitkom klavnice v določenem roku, sme poveriti ministru za poljedelstvo in vode gradnjo klavnice po natečaju in ob določenih pogojih tudi privatnim osebam.

Že obstoječa klavnica se sme opustiti samo z dovolitvijo ministra za poljedelstvo in vode, izdano sporazumno z ministrom za notranje posle.

V krajih, kjer ni javne klavnice ali kjer ni urejena javna klavnica tako, da bi bilo mogoče klati v njej velike in male živali, morajo oni, ki se bavijo s klanjem živine za javni použitek, sami poskrbeti za ureditev in vzdrževanje privatne klavnice ali prostora, nalašč določenega za to.

V krajih, kjer obstoji javna klavnica, urejena za klanje velikih in malih živali, se smejo klati velike in male živali samo v tej klavnici.

Večja industrijska podjetja, ki se bavijo s klanjem živine in predelovanjem mesa, smejo imeti lastno klavnico, če javna klavnica po velikosti ali po ureditvi ne zadošča potrebam dotičnega podjetja.

Člen 29.

Minister za poljedelstvo in vode se pooblašča, da predpiše sporazumno s pristojnimi ministri pravilnik o napravljanju javnih in privatnih klavnic kakor tudi o določanju prostorov za klanje živine in nasplošno za ureditev in poslovanje teh naprav.

Mrhovišča in konjačije.

Člen 30.

Trupla poginulih živali se morajo, ne glede na to, za kakšno boleznijo so živali poginile, takoj na varen in najprimernejši način odpraviti in po predpisih zakopati ali uničiti. Ta posel spada v dolžnost občine. Ob kakšnih pogojih se smejo živalska trupla in njih deli ukoriščati, predpiše minister za poljedelstvo in vode.

Člen 31.

Občine morajo določiti v svojem okolišu prostor za zakopavanje živalskih trupel (mrhovišče). Konja-

čije (kraji in lokali za sekcijo živalskih trupel in za njih industrijsko uporabo) se morajo napraviti, kjer spoznajo upravna oblastva, da so potrebne.

Člen 32.

Prostor za mrhovišče in za občinsko konjačijo se sme pridobiti, če je treba, tudi z razlastitvijo, ako se ne more nabaviti drugače.

Člen 33.

Osebe, ki prihajajo po svojem poklicu pogostoma v dotiko s tujo živino, z živalskimi trupli ali z živalskimi odpadki, se morajo, da se prepreči raztrošanje kužnih kali, pokoravati predpisom o čistosti telesa, obleke, obutve in predmetov, ki jih nosijo s seboj, kakor tudi o svojem pristopanju v dvorce in hleve.

Prijavilna dolžnost.

Člen 34.

Lastnik živali mora takoj prijaviti občinskemu starejšini (županu) ali selskemu starejšini (krajevnemu poverjeniku), če se pojavi katera izmed kužnih bolezni, navedenih v členu 2., ali če se pojavijo znaki, zbujaajoči po navodilih, ki jih izda minister za poljedelstvo in vode, sum take kužne bolezni, ali če pogine žival, ki je sumna take bolezni. Prijava se mora tudi podati takoj, ko se pojavi med živalmi v oboru, hlevu ali čredi v osmih dneh drug primer notranje bolezni z enakimi ali podobnimi znaki.

Lastnik živine mora imeti do nadaljnje naredbe sumne in bolne živali ločene in oddaljene od drugih živali.

Iste dolžnosti ima tudi oni, ki upravlja posestvo kot lastnikov namestnik; prav tako pa jih imajo tudi čuvaji živine in vsakdo, ki mu je poverjeno nadzorstvo nad živalmi.

Selski starejšina (krajevni poverjenik) mora priobčiti prijavo, ki se mu poda, takoj občinskemu starejšini (županu), občinski starejšina (župan) pa pristojnemu sreskemu oblastvu.

Osebe, omenjene v prvem odstavku, so oproščene tega prijavljanja glede onih živali, ki jih zdravi veterinar, pa tudi glede živali, ki se zakoljejo v sili, če jih je pregledal veterinar.

Člen 35.

Prijava po členu 34. morajo nemudoma podati tudi veterinarji, potem ogledniki mesa in pregledniki klavne živine, konjači in vse one osebe, ki prihajajo po svojem poklicu v dotiko s tujo živino.

Veterinarji morajo podati prijavo občinskemu, odnosno sreskemu oblastvu, druge zgoraj omenjene osebe pa občinskemu ali selskemu starejšini (županu) ali krajevnemu poverjeniku.

Orožniki in občinski čuvaji in stražniki morajo podati prijavo, a tudi vsakdo drugi jo je upravičen podati, čim zve za kužno bolezen ali za sumen primer kužne bolezni.

Člen 36.

Za prijavljanje kužne bolezni pri živini med transportom po železnici ali ladji veljajo predpisi, ki so nalašč izdani za to.

Ob transportu po suhem se podajajo prijave uradni osebi, ki stanuje najbližje in ki je pristojna, sprejemati take prijave.

Ob transportu po ladji mora podati upravnik ladje tako prijavo najbližjemu luškemu oblastvu.

Člen 37.

Kužne bolezni je sumna ona žival, na kateri se pojavijo znaki, ki kažejo povsem na to, da utegne imeti tako bolezen; da pa se je že okužila, je sumna, če se na njej sicer še ne opažajo znaki kužne bolezni, toda je sum upravičen, da se je utegnila okužiti.

Obče prepovedi.

Člen 38.

Živali, ki imajo kužno bolezen, za katero je prijava obvezna, ali ki so sumne, da imajo tako kužno bolezen, ali ki so sumne, da so se okužile, se ne smejo puščati v promet, razen če ta zakon to izrečno dovoljuje.

Predhodni ukrepi občinskega starejšine (županovi).

Člen 39.

Občinski starejšina (župan) ali njegov namestnik mora podati nemudoma po najkrajši poti prijavo sreskemu oblastvu, čim zve, da se je pojavila živalska kužna bolezen, glede katere velja prijavilna obvez-

nost, ali čim zve za sumen primer, da je žival obolela ali poginila za tako boleznijo.

Za sumne, da imajo kužno bolezen, glede katere velja prijavilna obveznost, je smatrati tudi one živali, ki obole za notranjo boleznijo, če se pojavi v osmih dneh drug primer bolezni z enakimi ali podobnimi znaki (člen 34.).

Občinski starejšina (župan) mora odrediti:

a) da se ne smejo puščati bolne in sumne živali iz prostorov, kjer so nastanjene;

b) da se ne smejo goniti živali, na katere se more prenesti dotična kužna bolezen, na sejme ali razstave, da se ne smejo goniti v drugo občino in da se ne smejo odpremljati ne po železnici ne po ladji;

c) da se morajo čuvati trupla poginulih živali ob potrebnih varnostnih ukrepih na ločenem kraju, dokler ne pride pozvani veterinar;

č) da se morajo vse živali, na katere se more prenesti dotična kužna bolezen, varno oddeliti od bolnih ali sumnih živali;

d) da se ne smejo goniti ostale živali v dvorec, na katere se more prenesti kužna bolezen, na take kraje, kjer bi utegnile priti v dotiko z drugimi živalmi, ki bi jih mogle okužiti.

V občinah, ki imajo stalnega veterinarja, mora ta nemudoma preiskati, ali in koliko gre za kužno bolezen ali za sum kužne bolezni, in njega izvid in mnenje se mora nemudoma priobčiti pristojnemu političnemu (policijskemu) oblastvu.

Če se ugotovi pri tem, da ne gre za kužno bolezen, katere prijava je obvezna, in tudi ne za sum take kužne bolezni, izostanejo zgoraj odrejeni ukrepi.

Komisija za zatiranje kužnih bolezni.

Člen 40.

Čim sresko oblastvo zve, da se je pojavila živalska kužna bolezen ali pojavil sum take bolezni, mora takoj odposlati svojega veterinarja, ki izvrši uradno preiskavo na licu mesta.

Preiskavi o živalski kužni bolezni prisostvuje občinski starejšina (župan) ali njegov namestnik; če pa to ni mogoče, sme državni veterinar sam izvršiti preiskavo. Pri tej priliki je treba preiskati vse vpoštevne okolnosti, zlasti pa to, zakaj se je pojavila kužna bolezen, nadalje odrediti vse, česar je treba po tem zakonu in po naredbah, izdanih na podstavi tega zakona, da se kužna bolezen čimprej zatire, in poskrbeti, da se odrejeni ukrepi točno izvrše.

Tej preiskavi sme prisostvovati tudi občinski veterinar.

Če je po mnenju državnega veterinarja treba, sme prisostvovati tej preiskavi kot član komisije tudi politični (policijski) uradnik, nalašč odrejen za to.

Ukrepi ob sumu, da gre za kužno bolezen.

Člen 41.

Če se ugotovi s preiskavo sum kužne bolezni, za katero velja prijavilna obveznost, se odrede potrebni zaščitni ukrepi. Veterinarski pregled se ponovi v roku, ki se ujema z naravo kužne bolezni, o kateri je nastal sum.

Če bi se moglo ugotoviti po mnenju državnega veterinarja samo s sekcijo sumne živali, ali gre za kužno bolezen, odredi državni veterinar, ako ni nobenega trupla, da se po izvršeni ocenitvi ubij sumna žival.

Organi ali deli organov, kri, izločeni soki (sekreti) in izmetki (ekskreti) poginule ali ubite živali se lahko pošljejo zavodu, ki ga je za to odredilo ministrstvo za poljedelstvo in vode, da se ugotovi, ali gre za kužno bolezen.

V isti namen se sme izvršiti tudi na živih živalih diagnostično cepljenje ter vzeti od takih živali tudi kri in drug potreben material.

Čim prestane sum, da gre za kužno bolezen, za katero velja prijavilna obveznost, se morajo odrejeni zaščitni ukrepi preklicati.

Ukrepi za zaščito zoper živalske kužne bolezni in za njih zatiranje.

Člen 42.

Kjer preti nevarnost kužne bolezni in dokler traja ta nevarnost, se smejo odrediti, kakršna je pač narava primera samega in kolikršna je nevarnost, ukrepi, ki so navedeni v členu 43., če je to potrebno glede na namen, za katerega gre; pri tem se morajo vpoštevati razmere in potrebe dotičnega kraja.

Natančnejše odredbe o uporabljanju in izvrševanju ukrepov za zaščito zoper kužne bolezni in za njih zatiranje se predpišejo s pravilnikom.

Člen 43.

Ukrepi za zaščito zoper kužne bolezni in za njih zatiranje so ti-le:

1.) Popišejo se, obeležijo, izločijo in opazujejo živali, ki so obbolele, ki so sumne in na katere se more kužna bolezen prenesti.

2.) Omeji se prosto gibanje živine onih lastnikov, ki nimajo stalnega bivališča, zlasti ciganov-klatežev.

3.) Omeji se trgovina in promet z bolnimi, sumnimi in takimi živalmi, ki morejo nalesti kužno bolezen, kakor tudi z živalmi, ki utegnejo biti nosilci kužnih kali.

4.) Omeji se uporabljanje in ukoriščanje bolnih in sumnih živali, njih sirovin in predmetov, ki so bili v dotiki s takimi živalmi.

Zlasti je treba naslednjih ukrepov:

a) Odredi se, da se ne smejo bolne, sumne, pa tudi take živali, ki morejo nalesti kužno bolezen, nadalje predmeti, ki utegnejo biti nosilci kužnih kali, odstraniti iz prostorov ali krajev, določenih za to, t. j. čuvati se morajo tako, da ostanejo stalno v teh prostorih ali krajih; nadalje da se ne smejo živali, na katere se kužna bolezen lahko prenese, privajati v take prostore ali kraje.

Ko se odredijo ti ukrepi, je treba vpoštevati vrsto kužne bolezni, velikost nevarnosti, ki preti od kužne bolezni, in krajevne razmere.

b) Ustavi se nadaljnje odpremljanje živine in odredi se oddelitev bolnih in sumnih živali.

c) Prepove se izgon živine na pašo in žirovino vobče ali izgon živine iz zakuženih dvorcev na skupno pašo kakor tudi gonjenje po onih potih, po katerih se goni živina iz nezakuženih dvorcev.

č) Prepove se skupno napajanje, skupno kopanje in temu podobno.

d) Omeji se promet z osebami, ki bi mogle pospešiti raztrošanje kužne bolezni.

5.) Prepovedo se živinski sejmi in živinske razstave v kraju kužne bolezni in najbližji okolici za vse vrste živali ali, kakršne so pač razmere in potrebe, samo za njih poedine vrste.

6.) Odredi se zdravljenje bolnih, pa tudi sumnih živali in nadzira se zdravljenje.

Če odredi veterinar zdravljenje nekaterih živali, a njih lastnik to opusti, je sresko oblastvo, ako preti nevarnost, da bi se utegnile bolezni prenesti na živali drugih lastnikov, dolžno odrediti, da se izvrši veterinarsko zdravljenje bolnih živali ob lastnikovih stroških, in sicer samo v takih primerih, ki so v tem zakonu izrečno označeni.

7.) Odredi se, da je ubiti živali, bolne za kužno boleznijo in sumne take bolezni, in sicer samo v takih primerih, ki so v tem zakonu izrečno označeni.

8.) Odredi se:

a) neškodljivo odpravljanje trupel in njih delov, potem izdelkov, odpadkov, nastelje in gnoja bolnih in sumnih živali kakor tudi čiščenje in razkuževanje priprav in ostalih predmetov;

b) čiščenje in razkuževanje tovornih klančin, sejmišč (živinskih trgov), hlevov, ograj itd., prav tako poti, po katerih je šla bolna ali sumna živina, če je treba, pa tudi onih oseb z njih obleko vred, ki so prihajale z bolnimi ali sumnimi živalmi v dotiko, na posled čiščenje in razkuževanje tudi takih živali, ki bi utegnile prenesti kužne kali.

Neškodljivo odpravljanje se vrši z zadosti globokim zakopavanjem na krajih, ki so za to določeni, ali na termični ali kemijski način, ob transportih po morju pa tudi z izmetavanjem v morje.

Čiščenje in razkuževanje se mora opravljati pod nadzorstvom in vodstvom državnega veterinarja ali drugega organa, ki ga sresko oblastvo odredi za to.

9.) Prepreči se potepanje psov, mačk in drugih manjših živali.

10.) Odredi se cepljenje živali, na katere se more kužna bolezen prenesti.

11.) Postavijo se pod nadzorstvo živali trgovcev z živino, živinorejcev, mesarjev in klobasarjev kakor tudi vprežne živali, ki se rabijo za delo pri rudniških, gozdskih in brogarskih podjetjih in drugih obratih.

12.) Odredi se, česar je treba za ureditev trgovinskih pitališč in za ureditev krajev, ki služijo za prehajanje, bivanje, krmljenje, napajanje ali počivanje živali.

Pri pitališčih in podjetjih, ki so važna glede mednarodnega prometa, se mora odrediti, da se postavijo taka pitališča in podjetja pod stalno nadzorstvo državnih veterinarjev.

13.) Odredi se ustanovitev zavodov in laboratorijev za veterinarske namene in drugih podobnih naprav.

Odgovornost občinskega oblastva.

Člen 44.

Občinsko oblastvo je odgovorno za točno izvrševanje ukrepov, ki se odrede za njegov okoliš; sresko oblastvo pa ga mora v tem nadzirati.

Razglašanje kužnih bolezni.

Člen 45.

Čim se ugotovi živalska kužna bolezen, za katero velja prijavilna obveznost, mora obvestiti sresko oblastvo o pojavu kužne bolezni vse občine, ki meje ob občino, v kateri se je ugotovila kužna bolezen, pa tudi vse ostale občine tega sreza ter jim priobčiti veterinarsko-policijske ukrepe, ki so odredeni za zatiranje kužne bolezni.

Občine morajo, čim prej prejmejo prijavo o tem, nemudoma na krajevno običajni način razglasiti ukrepe, ki jih je treba obvezno vršiti, da se kužna bolezen ne zatrosi v njih okoliš.

Sresko oblastvo mora pojav kužne bolezni nemudoma javiti sosednjim srezom, po potrebi tudi vojaškim oblastvom in živinorejskim zavodom, v pomorskih krajinah pa tudi pomorskim oblastvom.

Obenem pošlje sresko oblastvo poročilo o tem pristojnemu oblastvu druge stopnje in ministrstvu.

Periodično pregledovanje.

Člen 46.

Dokler traja živalska kužna bolezen, mora sresko oblastvo po potrebi periodično odpošiljati svojega veterinarja v zakužene kraje.

Zdravljenje.

Člen 47.

Lastniki živine morajo zdraviti svojo okuženo živino, kolikor je to zdravljenje sploh dopustno.

Okužene in sumne živali smejo zdraviti samo veterinarji.

Prestanek kužne bolezni.

Člen 48.

Veterinarsko-policijski ukrepi, ki so se izdali za odvrčanje in zatiranje živalskih kužnih bolezni, se prekličejo, čim prestane potreba zanje.

Da je kužna bolezen prestala, se razglasi, ko mine določeni čas, odkar je ozdravela poslednja bolna žival v dotičnem dvorcu ali odkar je poginila ali je bila ubita ter se je izvršila potrebna razkužitev.

IV. poglavje.

Posebne odredbe za poedine živalske kužne bolezni.

Slinavka in parkljevka (aphtae epizooticae).

Člen 49.

Če se pojavi slinavka in parkljevka posamezno v kraju, kjer je dotlej ni bilo, se sme odrediti, da se zakoljejo bolne in sumne živali, ako je upati, da se na ta način prepreči njeno nadaljnje širjenje.

Komisiji za zatiranje kužnih bolezni, odnosno pristojnemu veterinarju, gre pravica predlagati, ali in v kolikem obsegu naj se zakoljejo te živali.

Ali naj se ta zakol usvoji ali ne, o tem odloči ministrstvo za poljedelstvo in vode.

Če se slinavka in parkljevka znatno razširi, sme prepovedati oblastvo druge stopnje promet parkljarjev med zakuženo in sosednjo nezakuženo krajino, pustiti pa prost promet v notranjosti zakužene krajine.

Če je treba, se sme ukreniti z oblastveno odobritvijo tudi umetna okužitev ogroženih živali, da se skrajša trajanje kužne bolezni.

Prepovedano je, rabiti, prodajati, podarjevati in predelovati nekuhano mleko iz zakuženih hlevov. Dokler traja kužna bolezen in nevarnost od nje, se smejo odrediti posebni varnostni ukrepi glede poslovanje mlekarskih zadrug in naprav, pa tudi glede prometa z izdelki in odpadki od mleka iz takih mlekarn.

Zakol bolnih živali zaradi porabe njih mesa za javni použitek dovoli pristojni veterinar.

Člen 50.

V krajih in predelih, ki so zaradi slinavke in parkljevke zaprti (zakuženi okoliš), potem v krajih in predelih, ki so ogroženi, sme omejiti sresko oblastvo promet s parkljarji samo toliko, kolikor se s tem ne ovira prehranjanje živali in opravljanje najpotrebnejših gospodarskih poslov.

Člen 51.

Dokler traja slinavka in parkljevka, se morajo cigani-klateži prisiliti, da bivajo na kraju, ki se jim odredi.

Člen 52.

Ob kakšnih pogojih je dopustno, uporabljati mleko, kožo, volno, rogove, parklje in druge dele živali, ki so obbolele za slinavko in parkljevko ali so sumne te bolezni, določi minister za poljedelstvo in vode z naredbo.

Vranični prisad (anthrax).

Člen 53.

Od živali, ki bolujejo za vraničnim prisadom ali ki so sumne, da imajo to bolezen, je prepovedano uporabljati, ukoriščati, prodajati ali podarjevati poedine dele, mleko, pa tudi mlečne izdelke.

Zdraviti take živali in vršiti operacije na njih smejo samo veterinarji; pa tudi trupla takih živali se smejo raztelesovati samo pod veterinarjevim nadzorstvom.

Trupla živali, pri katerih se ugotovi vranični prisad, kakor tudi živali, pri katerih se ugotovi ta bolezen po zakolu, se ne smejo odirati, ampak se morajo s kožo, dlako in odpadki vred čimprej neškodljivo odpraviti, če pa je mogoče, tudi sežgati.

Minister za poljedelstvo in vode sme določiti z naredbo, ob kakšnih pogojih se smejo trupla takih živali predelovati.

Predpise tretjega odstavka tega člena je treba uporabljati tudi na trupla poginule ali ubite divjadi, če je bila bolna za vraničnim prisadom.

Šuštavec (gangraena emphysematosa).

Člen 54.

Odredbe, ki veljajo za vranični prisad, veljajo povsem tudi za šuštavec.

Hemoragična septikemija goved (septicaemia haemorrhagica bovum).

Člen 55.

S stališča veterinarske policije se predpišejo za zatiranje te bolezni potrebni ukrepi.

Steklina (lyssa).

Člen 56.

1.) Vsakdo je zavezan, svojo, pa tudi žival, ki mu je poverjena, takoj ubiti ali jo tako izločiti, da ni nevarna, če se pokažejo na njej znaki stekline ali če se samo opazijo taki znaki, po katerih je mogoče slutiti, da se bo pri živali pojavila steklina.

2.) Živali, pri katerih se je pojavila steklina, pa tudi psi in mačke, sumne stekline, se morajo ubiti. Ubiti je treba tudi one pse in mačke, glede katerih je mogoče ugotoviti, da so prišli v dotiko s steklimi ali stekline sumnimi psi in mačkami.

Če pes ali mačka ugrizne človeka, je treba tako žival po možnosti zapreti v varen kraj ter jo postaviti pod veterinarsko nadzorstvo.

Ostale domače živali, razen psov in mačk, na katere leti sum, da so jih ugriznile stekle živali ali da so bile v dotiki z njimi, je treba oddeliti in imeti pod veterinarskim nadzorstvom, in sicer konje in goveda najmanj šest mesecev, svinje, ovce in koze pa tri mesece, če lastnik ne privoli, da bi se takoj ubile.

Te živali, sumne stekline, sme zdraviti, če se postavijo izjemoma pod zaporo, samo veterinar.

3.) Če oblastvo zve, da se kje potepa stekel ali sumen pes, mora takoj odrediti, da se ujemi ali ubij. O tem je treba obvestiti tudi sosednja oblastva.

4.) Sresko oblastvo sme odrediti gonjo na volkove in lisice, da se ubijejo, če je razširjena med njimi steklina.

5.) Prepovedano je, klati stekle in stekline sumne živali kakor tudi uporabljati, prodajati ali podarjevati njih poedine dele, mleko in druge produkte od takih živali.

6.) Trupla poginulih ali ubitih steklih ali sumnih živali se ne smejo odirati, ampak se morajo s kožo, dlako ali odpadki vred neškodljivo odpraviti, če pa je mogoče, tudi sežgati.

7.) Trupla se smejo raztelesovati samo pod veterinarjevim nadzorstvom.

Člen 57.

V zakuženih krajih, pa tudi v krajinah, kjer preti nevarnost, da se pojavi steklina ali da se razširi, se morajo odrediti bodisi posebe, bodisi v zvezi drug z drugim, ti-le ukrepi:

- a) Psi se popišejo in obeležijo s posebnimi znaki na ovratniku itd.
 b) Psi morajo biti priklenjeni.
 c) Psi, ki niso priklenjeni, se opremijo z nagobčnikom ali pa se vodijo na vrvi.
 d) Psi se vodijo na vrvi in imajo nagobčnik.
 e) Prepreči se potepanje mačk.
 f) Ubijejo se psi in mačke, glede katerih se ugotovi, da se njih lastniki ne ravna po zgoraj določenih predpisih.

V primerih, omenjenih pod točko e), je dopustno, da se psi ne ubijejo, samo v posebnih vpoštevni primerih, in sicer samo, če ostane dotični pes ob lastnikovih stroških na varnem kraju pod veterinarjem nadzorstvom, dokler ne mine nevarnost, da bi se utegnili pojaviti steklina.

Glede policijskih, lovskih in ovčarskih psov in vprežnih psov se smejo učiniti izvestne izjeme od gorenjih predpisov.

Člen 58.

Če se razširi steklina med psi v okolišu občine (mesta) v večji meri ali če se pojavijo zaporedoma novi primeri, sme odrediti oblastvo druge stopnje, da je ubiti vse pse in mačke v okolišu take občine (mesta).

Posest psov.

Člen 59.

Da se zmanjšajo primeri stekline, mora predpisati vsako oblastvo druge stopnje v enem letu od dne, ko stopi ta zakon v veljavo, pravilnik o posesti psov in uvesti z njim pasji davek, s čimer se omeji posest nepotrebnih psov.

Dohodek od pasjega davka se steka celotno v občinski veterinarski sklad.

Pravilnik o posesti psov odobri minister za poljedelstvo in vode.

Smrkavost (malleus).

Člen 60.

Živali, ki so bolne za smrkavostjo, se morajo po naredbi oblastva takoj ubiti.

Živali, ki so smrkavosti samo sumne, morajo biti ločene od drugih in pod oblastvenim nadzorstvom. Prepovedano je, klati smrkave in smrkavosti sumne živali. Čim se ugotovi sum te bolezni, je treba uvesti za sumne živali diagnostično postopanje po navodilih, ki se izdajo s pravilnikom.

Dokler se ne ugotovi zanesljivo, ali je žival okužena ali ni, se mora to postopanje ponavljati.

Živali, ki so bile v istih prostorih z živalmi, bolnimi za smrkavostjo ali sumnimi te bolezni, ali so vobče prišle v dotiko s takimi živalmi, morajo biti ločene v posebnih prostorih pod veterinarskim nadzorstvom, dokler traja sum kužne bolezni. S takimi živalmi je treba postopati tako, kakor je določeno v drugem odstavku.

Ob varnostnih ukrepih in po krajevnih razmerah sme sresko oblastvo dovoliti, da se take živali rabijo za delo.

Oblastvo druge stopnje sme odrediti, da se ubijejo sumne živali:

- 1.) če izreče državni veterinar na osnovi preiskave in opaženih znakov, da gre po vsej priliki za kužno bolezen;
- 2.) če so razmere take, da se ne more z drugimi ukrepi, ki bi se odredili po tem zakonu, uspešno preprečiti nadaljnje širjenje kužne bolezni;
- 3.) če se tudi po uporabljenem diagnostičnem postopanju ni mogel odpraviti sum kužne bolezni, a lastnik živali ne privoli, da bi se ob njegovih stroških vršilo nadaljnje opazovanje, ali če se uporabijo živali, ki so postavljene pod zaporo, vključno prepovedi za delo ali če se zalotijo zunaj prostorov, ki so določeni zanje, ali na krajih, kamor ne bi bile smele priti.

Minister za poljedelstvo in vode sme odrediti, da se ubijejo sumne živali, če je tega posebno treba, da se kužna bolezen čimprej zatve.

Trupla poginulih ali ubitih živali, ki so bile bolne za smrkavostjo, ali so bile sumne smrkavosti, se morajo po veterinarjevih navodilih s kožo, dlako in odpadki vred brez nevarnosti odpraviti in zakopati, kjer pa je to mogoče, sežgati.

Sekoje na truplih takih živali se smejo vršiti samo pod veterinarjem nadzorstvom.

Minister za poljedelstvo in vode sme odrediti z naredbo, ob kakšnih pogojih se smejo taka trupla vendarle predelovati.

Minister za poljedelstvo in vode se pooblašča, da predpiše posebne ukrepe za kopitarje, ki so pred-

met profesionalne trgovine ali profesionalnega obrta, a nimajo stalnega bivališča.

Ovčje osepnice (variola ovina).

Člen 61.

Če se ugotove ovčje osepnice, a se ne morejo oddeliti zdrave živali od bolnih, ali če se kužna bolezen med čredo močno razširi, sme odrediti sresko oblastvo, da se cepijo vse še zdrave živali.

Cepjenje se sme opustiti na lastnikovo željo, če se zaveže, da zakolje zdrave živali dotične črede v 10 dneh od dne, ko se je kužna bolezen ugotovila.

Če preti nevarnost, da bi se prenesla kužna bolezen tudi na sosednje črede, sme odrediti sresko oblastvo, da se cepijo one črede, ki jim preti okužitev.

S cepljenimi ovci je treba postopati tako kakor z ovci, bolnimi za osepnicami. Izjeme so dovoljene samo, če so bile ovce cepljene po metodi, zbog katere ne preti nevarnost, da bi se okužitev raztrosila.

Člen 62.

Prepovedano je, klati ovce, ki so bolne za osepnicami, da bi se uporabilo njih meso za človeško hrano.

Trupla poginulih ali ubitih ovac, ki so bile bolne za osepnicami, se morajo s kožo, volno in odpadki vred brez nevarnosti odpraviti, kjer pa je mogoče, tudi sežgati.

Koliko so dopustne izjeme od odredb tega člena, predpiše minister za poljedelstvo in vode s pravilnikom.

Garjavost (scabies) kopitarjev, ovac in koz.

Člen 63.

Konji, osli, mezgi, mule, ovce in koze, ki bolujejo za garjavostjo ali so sumni garjavosti, se morajo zdraviti, če lastnik ne privoli, da bi se ubili.

Poleg tega se sme odrediti, da se ubijejo garjave živali, če jih lastnik ne zdravi po veterinarjevih navodilih.

Odredbe prvega in drugega odstavka je treba uporabljati tudi na pse in mačke.

Poginula garjava divjačina se mora brez nevarnosti odpraviti.

Če se pojavi garjavost pri drugih živalih, razen zgoraj omenjenih, je treba postopati tudi z njimi po predpisih tega člena.

Sramna kuga konj (exanthema coitale paralyticum; dourine).

Člen 64.

Živali, ki bolujejo za sramno kugo ali so sumne, da so bolne ali da so se utegnile okužiti, se ne smejo uporabljati za plemenjenje.

Kobile, ki so okužene ali so bile okužene s to boleznijo, se trajno izključujejo od plemenjenja, tudi če bi bile videti popolnoma ozdravele. Zato se morajo ožigosati na levi strani vratu s črko D.

Žrebci, glede katerih se ugotovi, da so okužili zaskočene kobile, pa tudi žrebci, glede katerih se ugotovi, da imajo to bolezen, ali ki so zaskakovali kobile, ki so bile med plemenjenjem bolne, se morajo skopiti.

Čim se ugotove prvi primeri kuge ali primeri, sumni kuge, se mora v dotični krajini prepovedati pripuščanje kobil k žrebem, dokler se ne ugotovi, katere živali so bolne, katere kobile so se pripuščale k bolnim žrebem in kateri žrebci so zaskakovali bolne kobile. V ta namen je treba odrediti, da veterinar v dotični krajini pregled vse plemenske kobile in žrebce.

Dokler velja prepoved, se smejo zaskakovati kobile samo s posebno dovolitvijo in če jih je prej pregledal veterinar.

V predelih, kjer je bila razširjena ta kužna bolezen, se opravi pred zaskakovalno dobo pregled vseh plemenskih kobil in žrebcev.

Če se razširi ta kužna bolezen v večji meri, odredi minister za poljedelstvo in vode, kar se mu zdi po razmerah potrebno, da se bolezen kar najhitreje zatve in da se prepreči njeno nadaljnje širjenje.

Mehurčasti izpuščaj konj in goved (exanthema vesiculosum coitale).

Člen 65.

Konjem in govedom, bolujočim za mehurčastim izpuščajem ali sumnim te bolezni, se mora preprečiti plemenjenje, dokler popolnoma ne ozdravijo.

Svinjska kuga in svinjska septikemija (pestis suum et septicaemia haemorrhagica suum).

Člen 66.

a) Svinjska kuga.

Če je glede na obstoječe razmere mogoče pričakovati, da se ta bolezen hitreje zatve v krajini, ako se ubijejo bolne ali sumne svinje, sme odrediti minister za poljedelstvo in vode, da se take svinje zakoljejo.

Minister za poljedelstvo in vode sme odrediti, da se cepijo svinje, ogrožene po svinjski kugi, t. j. one, ki so v nevarnosti, da bi se okužile in raztrosile bolezen.

S stališča veterinarske policije je treba postopati s cepljenimi svinjami, če so cepljene z virusom, kakor z onimi, ki so bolne za svinjsko kugo.

b) Svinjska septikemija.

S stališča veterinarske policije se predpišejo s pravilnikom potrebni ukrepi za zatiranje te bolezni.

Rdečica svinj (erysipelas suis).

Člen 67.

Če se pojavi med svinjami rdečica, se sme odrediti, da se cepijo ogrožene svinje, t. j. one, ki so v nevarnosti, da bi se okužile.

Minister za poljedelstvo in vode sme odrediti, da se opravi cepljenje tudi v drugih primerih, če se pokaže za to posebna potreba.

Pljučna kuga goved (pleuropneumonia contagiosa bovum).

Člen 68.

Čim se uradno ugotovi, da obstoji ta bolezen pri govedih ali da obstoji sum te bolezni, je treba takoj vsa goveda, ki so v istem dvorcu ali kraju, popisati in obeležiti z vidnim znakom.

Te živali se ne smejo odstranjevati iz dvorcev, kjer so nastanjene, razen če to odredi politično (policijsko) oblastvo, in sicer samo zaradi zakola.

Člen 69.

Minister za poljedelstvo in vode sme dati nagrado iz državnih sredstev onemu, ki prijavi političnemu (policijskemu) oblastvu, da je skrivoma razširjena ta kužna bolezen, in če se ugotovi, da se ta prijava ujema z dejanskim stanjem.

Člen 70.

Vsa goveda, ki imajo to kužno bolezen ali ki so sumna, da so se utegnile okužiti, se morajo zaklati.

Prav tako je treba postopati tudi z onimi čredami in z onimi transporti goved, ki se prevažajo po železnici ali ladji in med katerimi se ugotovi ta kužna bolezen.

Glede goved, ki se samo imajo za okužena, sme odobriti minister za poljedelstvo in vode, da se ne zakoljejo, vendar pa ostanejo pod veterinarsko-policijskim nadzorstvom šest mesecev; če se ugotovi med njimi v tem času kužna bolezen, se morajo vsa ta goveda zaklati.

Člen 71.

Če se ugotovi ta kužna bolezen tudi samo v enem dvorcu, se mora odrediti zapora za vsa goveda dotičnega kraja; če se pojavi v več dvorcih istega kraja, se mora zapreti tudi vsa okolica ogroženega kraja.

Če pa se pojavi kužna bolezen na skupnem pašniku, se morajo postaviti pod zaporo vsa goveda dotične vasi.

Člen 72.

Meso goved, ki so se po oblastveni naredbi zaklala, se sme porabiti za užitek, če je to po veterinarjem mnenju dopustno. Trupla živali, ki so poginile za to kužno boleznijo ter so bile zaklane zaradi nje in pri katerih se ugotovi, da meso ni za užitek, se morajo brez nevarnosti odpraviti ali uničiti.

Kože, kosti, parklji in rogovi poginulega ali zaradi te kužne bolezni zaklanega goveda se smejo ukoristiti ob pogojih, ki se predpišejo z naredbo.

Člen 73.

Če je zaklanih goved toliko, da ni mogoče porabiti njih mesa v zakuženem okolišu, pa tudi ne v obsegu najbližje okolice, je dovoljeno, prevoziti njih meso s potrdilom pristojnega državnega veterinarja v druge kraje, pa tudi do najbližje železniške ali ladijske postaje in od tam po železnici ali ladji do kraja za užitek.

Ob kakšnih pogojih se smejo goveda, sumna te kužne bolezni, odpredati po železnici ali ladji v javne klavnice drugega kraja, predpiše minister za poljedelstvo in vode.

Člen 74.

Ko se odpravi iz dvorca ali stajališča tudi poslednje bolno ali sumno živinče, se morajo pod nadzorstvom državnega veterinarja kar najskrbneje razkužiti hlevi, stajališča, gnojšča, priprave, orodje itd.

Člen 75.

Dvorci ali prostori, kjer so stala goveda, ostanejo pod zaporo, dokler ne mine osem dni, odkar so se razkužili. Zapora vasi ali vse okolice se ukine šele, ko mine osem dni, odkar so se razkužili vsi zakuženi dvorci ali ostali prostori v vasi.

Člen 76.

Če se zaloti bolno ali sumno živinče v kljub prepovedi v uporabi ali če se zaloti zunaj določenega prostora ali na kraju, kamor ne bi bilo smelo priti, sme odrediti sresko oblastvo ali komisija za zatiranje kužnih bolezni, da se to živinče zakolji.

Brez oblastvene dovolitve je cepljenje zoper pljučno kugo prepovedano.

Goveja kuga (pestis bovina).

Prijavilna dolžnost.

Člen 77.

Kar se tiče prijavilne dolžnosti o pojavu goveje kuge, veljajo obče odredbe tega zakona.

Dokler preti nevarnost, da bi se zatrosila goveja kuga iz zakuženih krajev sosednje države, odredi minister za poljedelstvo in vode, česar je treba za prijavo, da so obolela ali poginula goveda v krajinah, ki so ogrožene.

Minister za poljedelstvo in vode sme dati iz državnih sredstev nagrado onim osebam, ki prijavijo prve primere goveje kuge, ki pa tega sicer niso dolžne storiti, prav tako osebam, ki prijavijo, da so se uvozila goveda v kljub prepovedi, kakor tudi osebam, ki prijavijo prestopke predpisov glede goveje kuge.

Člen 78.

Kar se tiče začasnih ukrepov, veljajo obče odredbe tega zakona.

Če se pojavi nevarnost goveje kuge, sme odrediti minister za poljedelstvo in vode:

a) da se smejo goveda, po razmerah pa tudi ostale domače živali, kupljene v drugih krajih, uvrstiti med domača goveda šele, ko so se pred tem nekaj časa, ki se določi z naredbi, opazovale na oddaljenem kraju in ko se ugotovi na ta način, da so popolnoma zdrave in nesumne.

Večja krdela in večje črede došle živine se morajo v tem primeru ločeno čuvati in oskrbovati;

b) da je osebam, označenim v členu 33., prepovedano, hoditi v tuje hleve in prostore, kjer je živina nastanjena.

Komisija za zatiranje goveje kuge.

Člen 79.

Če gre za govejo kugo ali za sum goveje kuge, mora odposlati politično (policijsko) oblastvo tudi enega političnega (policijskega) uradnika kot člana komisije, ki poskrbi, da se odredeni veterinarsko-policijski ukrepi točno izvrše.

V komisijo spadajo: državni veterinar, policijski (politični) uradnik in občinski starejšina (župan) ali njegov namestnik.

Ukrepi ob sumu, da gre za govejo kugo.

Člen 80.

Če gre za sum goveje kuge, odredi komisija ukrepe, predpisane v členih 42. in 43.; izvršiti pa se morajo še ti-le:

a) Popišejo se vsa goveda, vse ovce, koze in svinje v kraju in pregleda se zdravstveno stanje živine.

b) Odredi se ločena zapora onih hlevov in dvorcev, v katerih so nastanjene sumne živali, pa tudi take, ki so bile z njimi v dotiki; nadalje se uporabijo odredbe člena 43. in za to živino se postavijo posebni čuvaji.

c) Odredi se, da se mora nemudoma prijaviti vsak primer, ko žival izmed omenjenih vrst oboli ali pogine. Dokler posluje komisija v kraju, se mora to prijavljati njej.

č) Prepove se, zakopavati poginule živali ali jih odpravljati na kakršenkoli drug način, dokler se ne razvidi, za kakšno boleznijo so poginile; dotlej pa se mora onemogočiti, da bi se približali živalskim truplom ljudje ali živina.

Po naredbi komisije se smejo izvršiti tudi sekcije.

Trupla poginulih ali ubitih živali se morajo odpraviti brez nevarnosti.

d) Odredi se, da se sme klati živina iz hlevov ali drugih prostorov, ki niso sumni, samo z odobritvijo komisije in pod nadzorstvom državnega veterinarja.

Za uporabo mesa in kože teh živali, pri katerih ugotovi veterinar po zakolu, da so zdrave, veljajo odredbe člena 81., točk c) in č).

Če se ugotovi na zaklanem živinčetu tudi najmanjši znaki goveje kuge, je treba postopati po odredbah člena 81., točke b).

Če se pojavi na javnih klavnicah ali na sejmi, na katere prihaja živina, namenjena izključno za zakol, sum goveje kuge, se mora odrediti po odredbah tega zakona izločitev sumne živine.

Ukrepi, kadar je goveja kuga ugotovljena.

Člen 81.

Če se ugotovi goveja kuga, se mora odrediti za zakuženi dvorec (posestvo, pristavo, hlev) to-le:

a) Pod nadzorstvom komisije se takoj zakoljejo vsa obolela goveda, pa tudi ostala goveda iz istega hleva, nadalje ona, ki so bila z njimi v dotiki po skupnih čuvajih, hlevski opreči, napajališču itd.

Komisija je upravičena odrediti, da se zakoljejo tudi goveda, ki so na drugem kraju istega dvorca in eventualno še v drugih dvorcih, če je sum upravičen, da se je mogla kužna bolezen tudi tja prenesti.

b) Goveda, ki so poginila za govejo kugo ali so bila zaradi nje ubita, se morajo takoj sežgati ali na kemijski način brez nevarnosti uničiti ali s kožo in dlako vred globoko zakopati, kakor je predpisano. Koža se mora križema razrezati. Kraji, na katerih se taka trupla zakopavajo in za katere veljajo odredbe členov 30. in 31. tega zakona, se morajo zastražiti, da se prepreči vsak dostop do njih.

c) Meso onih goved, ki so bila zaklana zbog suma, da so okužena, o katerih pa se ugotovi z veterinarskim pregledom, da so bila zdrava, se sme použiti v kraju, kjer so bila goveda zaklana, sme se pa odpraviti tudi kam drugam zaradi použitka, toda samo ob potrebnih varnostnih ukrepih, ki se predpišejo z naredbi.

č) Kože goved, ki se omenjajo pod c), se smejo uporabiti tudi v usnjarnah, če se takoj po zakolu razkužijo, kakor je predpisano.

d) Če se vsa goveda, ki so v zakuženih hlevih, zakoljejo, a je v takih hlevih tudi manjše število ovac in koz, se morajo zaklati tudi te. Nadaljnje postopanje z zaklanimi ovcami in kozami je závisno od veterinarskega izvida pred zakolom in po zakolu.

Velike črede ovac in koz, ki so nastanjene v takih hlevih, pa tudi v hlevih, ki so s temi v zvezi, se morajo čuvati ločeno in pod nadzorstvom 21 dni.

Pse, mačke, domače zajce, perutnino je treba imeti zaprte zunaj govejih hlevov, one pa, ki se zalotijo v zakuženih hlevih ali zunaj kraja, ki je določen zanje, je treba zaklati.

Svinje se morajo strogo kontumacirati.

e) Na dvorce, v katerih so ali so bila okužena goveda, okužene ovce in koze ali take živali, ki so bile z okuženimi v dotiki, se mora postaviti napis: »Goveja kuga».

Taki dvorci se morajo zastražiti, po potrebi pa tudi vojaški zapreti.

f) Brez izrečne dovolitve komisije se smejo puščati v take dvorce samo varnostni organi, sodne osebe, duhovniki, zdravniki in babice zaradi izvrševanja svoje dolžnosti. Vstop omenjenih oseb v te dvorce in njih bivanje v njih sme komisija, če se ji zdi potrebno, tudi nadzirati.

Toda brez te dovolitve:

1.) se ne sme iznesti noben predmet iz zakuženega dvorca;

2.) ne sme iziti noben prebivalec iz tega dvorca in priti v dotiko z ostalimi prebivalci kraja.

g) Vse osebe, ki pridejo iz zakuženega dvorca, se morajo dati korenito očistiti.

h) Kraji, v katerih so bivale okužene živali, prav tako pa tudi vse stvari, ki so bile v dotiki z okuženo živino, nadalje odpadki te živine se morajo takoj očistiti in razkužiti, kakor je predpisano.

Če se take stvari ne morejo razkužiti ali če nimajo večje vrednosti, se morajo uničiti.

i) Razkužiti je treba tudi obleko onih oseb, ki so bile v dotiki z mrtvo ali živo okuženo živino ali so bile zaposlene pri razkužitvi; če pa je obleka manjše vrednosti, jo je treba sežgati.

Zgoraj omenjene osebe si morajo korenito očistiti tudi telo.

j) Razkužitev se mora izvršiti pod nadzorstvom državnega veterinarja.

Ukrepi v zakuženem kraju.

Člen 82.

Vsak zakuženi kraj se mora vidno označiti za takega. V takih krajih se morajo izvršiti poleg navedenih ukrepov še ti-le:

a) Dokler traja kužna bolezen, se morajo ovce, koze in svinje odpraviti iz hlevov, kjer so nastanjene goveda.

b) Vse domače živali morajo biti ločene od govejih hlevov, pse in mačke, ki se potepajo, pa je treba ubiti.

c) Na osebe, ki prihajajo iz zakuženega kraja, se morajo uporabiti odredbe člena 81. pod g) in i).

č) Nezakužene hleve je treba izkldati vsak dan.

d) Prepovedati se morajo sejmi in vsako zbiranje živine, pa tudi ljudi; prav tako se sme prepovedati, da bi odhajali ljudje iz zakuženega kraja na take zbore zunaj svojega kraja.

e) Goved, ovac, koz in svinj se sme prignati v zakuženi kraj samo toliko, kolikor jih je treba za prehrano.

f) Prevoz goved, ovac, koz in svinj, pa tudi živalskih sirovin po železnici ali ladji se sme dopustiti samo ob ukrepih, ki izključujejo nevarnost, da bi se kuga razširila.

g) Prepovedati se mora izvoz in provoz sena, slame in drugih predmetov, s katerimi se utegne raztrositi kuga.

Po potrebi se smejo zakuženi kraji ali pa samo poedini deli kraja obkoliti tudi z vojaškim koronom.

h) Če se pojavi goveja kuga ob času poljskih del, se smejo razširiti odredeni ukrepi tudi do meje dotičnega okoliša; prebivalcem, katerih dvorci še niso zakuženi, pa se sme dopustiti, da opravljajo s svojimi vpregami poljska dela, toda ob potrebnih varnostnih ukrepih.

Posebni ukrepi v večjih krajih.

Člen 83.

Če se pojavi goveja kuga v mestu ali v večjem kraju, toda v manjšem obsegu, sme uporabiti komisija, če to dopuščajo razmere, popis živine in ostale ukrepe samo na poedine dele mesta ali dotičnega kraja.

Razglašanje o pojavu goveje kuge.

Člen 84.

Čim se kje ugotovi goveja kuga, mora sresko oblastvo to takoj brzojavno sporočiti pristojnemu oblastvu druge stopnje, obenem pa neposredno tudi ministrstvu za poljedelstvo in vode.

Razen tega mora sresko oblastvo to razglasiti v svojem srezu ter o tem obenem po najkrajši poti obvestiti vsa sosednja sreska oblastva.

Tak razglas se mora poslati neposredno tudi občinam, na katere leti sum, da se je tudi vanje zatrosila goveja kuga.

Če ni zakuženi kraj nad 75 kilometrov daleč od državne meje, mora obvestiti sresko oblastvo o pojavu goveje kuge tudi dotično obmejno oblastvo sosednje države.

Oblastvo druge stopnje mora to razglasiti v svojem okolišu, obenem pa o tem obvestiti vsa sosednja oblastva, nadalje ona daljnja, s katerimi občeje. V primerih, ki so označeni v členu 86., se mora poslati razglas o ugotovitvi goveje kuge na vse strani, o katerih se domneva, da se je utegnla tja zatrositi goveja kuga. Če se ugotovi tudi sum goveje kuge, mora sresko oblastvo to takoj in neposredno brzojavno sporočiti ministrstvu za poljedelstvo in vode in pristojnemu oblastvu druge stopnje.

Zakuženi okoliš.

Člen 85.

Če se kje pojavi goveja kuga — izvzemši mesta in večje kraje, za katere se morajo uporabiti izjemoma odredbe člena 83. — proglasi oblastvo druge stopnje ves predel v polumeru najmanj 20 kilometrov od zakuženega kraja za zakužen okoliš in odredi, da je izvrševati v njem naslednje odredbe:

a) Občinski starejšine (župani) morajo prešteti in popisati v svojem okolišu goveda, ovce, koze in svinje ter po potrebi vse to živino tudi ožigosati. Vsaka izprememba v številčnem stanju te živine se mora naznaniti občinskemu starejšini (županu).

b) Vsak primer, če oboli ali pogine žival izmed popisane živine, se mora takoj naznaniti občinskemu starejšini (županu), ta pa ga prijavi sreskemu oblastvu, odnosno komisiji.

c) Poginule živali se morajo na mestu, kjer poginejo, do nadaljnje naredbe pokriti in čuvati zoper vsak dostop.

č) Za uvoz in prevoz goved, ovac, koz in svinj v zakužen okoliš in skozi njega kakor tudi za prevoz suhe živalske krme in slame je treba posebne dovolitve pristojnega policijskega (političnega) oblastva.

d) Provoz take živine po železnici ali ladji je dopusten samo ob pogojih člena 82., točke f).

e) Živinski sejmi samo za krajevno potrebo se smejo vršiti pogojno in samo z dovolitvijo ministra za poljedelstvo in vode, ki predpiše za to potrebne pogoje.

f) Prepovedano je, izvažati iz zakuženega okoliša goveda, ovce, koze, svinje, neoprano volno, dlako, ščetine, netopljen loj, parklje in rogove, suho živalsko krmo, slamo, nasteljo in gnoj.

g) Samo izjemoma in ob zadostni kontroli sme dopustiti oblastvo druge stopnje izvoz klavne živine, živalske krme in slame iz zakuženega okoliša v drug srez iste oblasti; če pa se namerja izvoziti klavna živina, živalska krma in slama v okoliš druge oblasti, je treba dovolitve tudi te oblasti.

h) Kar se tiče mesa, govejih, ovčjih, kozjih in svinjskih kož in drugih živalskih sirovin zdrave živine ali take, ki je bila zaklana zbog suma, a jo je spoznal veterinar za zdravo, se uporabljajo odredbe člena 81., točk c) in č).

i) Če preti nevarnost, da bi se goveja kuga razširila, se mora v krajih, ki meje ob zakužene kraje, prepovedati izgon živine na pašo.

Ukrepi, kadar se pojavi goveja kuga v transportih.

Člen 86.

Če se ugotovi uradno goveja kuga v čredi na cesti, ladji ali železnici, se morajo vse živali brez razlike, bolne in zdrave, čimprej zaklati. Z zaklano živino je treba postopati po odredbah, obseženih v točki b) člena 81., z osebami, ki so bile zaposlene pri bolni ali sumni živini, pa po odredbah, obseženih v točki i) istega člena.

Zdravljenje.

Člen 87.

Brez dovolitve ministrstva za poljedelstvo in vode je prepovedano, zdraviti in cepiti živino, bolno za govejo kugo.

Prestanek goveje kuge.

Člen 88.

Da je kje goveja kuga prestala, se razglasi šele, ko mine 20 dni, odkar je poslednja bolna ali te bolezn sumna žival poginila, je bila zaklana ali ubita, in ko se je v vsakem takem primeru izvršila razkužitev in se ni pojavil noben nov primer bolezni.

Sresko oblastvo sme prepovedati tudi po razkužitvi in po prestanku goveje kuge, da bi se privajala za nekaj časa zdrava živina v kraje, dvorce in hleve, kjer je bila razširjena goveja kuga.

Pašniki, na katerih so se pasla okužena ali sumna goveda, se ne smejo uporabljati, dokler oblastvo tega ne dovoli.

Člen 89.

Če se pojavi goveja kuga na drugi vrsti živali, se uporabljajo isti ukrepi kakor pri govedih.

Perutninska kolera in kokošja kuga (cholera gallinarum et pestis avium).

Člen 90.

Če se pojavita te kužni bolezni samo posamezno v krajini, kjer ju že dlje časa ni bilo, sme odrediti sresko oblastvo, da se ubij ali zakolji vsa za njima bolna in teh bolezni sumna perutnina, ako je verjetno, da se s tem kužna bolezen zatne.

Goveja tuberkuloza v onih oblikah, ki se označijo z naredbo.

Člen 91.

Glede goved, pri katerih se ugotovi tuberkuloza (sušica) v onih oblikah, ki se označijo z naredbo,

sme odrediti minister za poljedelstvo in vode, da se zakoljejo.

Če ta zakon ni odrejen, se morajo odrediti zaščitni ukrepi, da se kužna bolezen ne razširi.

Mleko krav, pri katerih se ugotovi tuberkuloza v onih oblikah, ki se označijo z naredbo ali ki je samo sumno, da izvira od takih goved, se ne sme uporabljati, dokler se ne prenaredi na primeren način tako, da je neškodljivo.

Kako naj se naredi tako mleko za neškodljivo, se predpiše z naredbo.

Mleko krav, pri katerih se ugotovi tuberkuloza na vimenu, se sploh ne sme uporabljati ne za človeško hrano ne za napravlanje mlečnih izdelkov.

Člen 92.

Minister za poljedelstvo in vode sme odrediti državno podporo onim lastnikom goved, ki se zavežejo, da bodo ob pogojih, ki se določijo naredboma, s prikladnimi metodami delovali za zatiranje tuberkuloze med svojo živino.

V. poglavje.

Posebne odredbe o klavni in o trgovinski živini.

Člen 93.

Doslej naštete odredbe tega zakona se uporabljajo tudi na klavnice in na druge naprave, kjer se nastanja in kolje klavna živina, nadalje na kontumacijske hleve pomorskih lazaretov in na kontumacijske hleve vobče kakor tudi na klavno živino, ki je v njih nastanjena.

Dolžnosti komisije za zatiranje kužnih bolezni so prenesene v tem primeru na veterinarje, ki jim je poverjeno nadzorstvo pri takih napravah.

VI. poglavje.

Odškodnina za poginule in ubite živali in za uničene predmete.

Člen 94.

Za prežvekovalce, kopitarje in svinje, ki se ubijejo, izvzemši v primerih, naštetih v členih 56., 57., 58. in 63., na izrečno oblastveno naredbo ali glede katerih se dokaže, da so poginile zbog cepljenja, ki ga je odredilo oblastvo, potem za predmete (razen gnoja), ki so bili pri razkužitvi uničeni, se daje iz državne blagajne odškodnina po odredbah tega zakona.

Člen 95.

Živali, ki se po oblastveni naredbi ubijejo ali ki so poginile, a se po členih 100. in 101. ne odstopijo lastniku, se morajo v korist državnega fonda (člen 110.) po možnosti čim bolj vnovčiti.

Člen 96.

Odškodnina, ki jo je treba dati, se mora izplačati onemu, v čigar posesti je bila žival, ko je bila ubita ali ko je poginila, ali v čigar posesti je bil predmet, ko je bil uničen, če ni znan nihče drugi, ki bi imel pravico do te odškodnine.

Po tem izplačilu ne sme zahtevati nihče tretji odškodnine od države.

Člen 97.

Za prežvekovalce, kopitarje, svinje ali perutnino, ki se ubijejo ali zakoljejo po oblastveni naredbi in glede katerih se ugotovi s sekcijo, da niso bili bolni za domnevano kužno boleznijo, zaradi katere so bili pokončani, pa tudi za prežvekovalce, kopitarje in svinje, če poginejo zbog cepljenja, ki ga je odredilo oblastvo, in naposled za uničene predmete se mora izplačati kot odškodnina običajna vrednost.

Za prežvekovalce, kopitarje in svinje, ki se ubijejo ali zakoljejo po oblastveni odredbi in glede katerih se ugotovi s sekcijo, da so bili resnično okuženi z boleznijo, zaradi katere se je odredilo, da jih je treba pokončati, se mora izplačati, če gre za slinavko in parkljevko, govejo kugo in pljučno kugo, odškodnina 90 %, če pa gre za svinjsko kugo, smrkavost, sramno kugo konj in za tuberkulozo, 70 % običajne vrednosti.

Člen 98.

Razen pri tuberkulozi se mora določiti vrednost pri prežvekovalcih, kopitarjih in svinjah, ne glede na to, koliko je izgubila žival na vrednosti zaradi cepljenja ali zaradi kužne bolezni same.

Običajna vrednost se mora ugotoviti z ocenitvijo, in sicer, če gre za živali, ki jih je treba ubiti ali zaklati, preden se ubijejo ali zakoljejo.

Samo v posebno nujnih primerih se smejo ubiti — zaklati — brez ocenitve.

Cenilna komisija je sestavljena iz treh članov, in sicer iz dveh za to nalašč zapriseženih cenilcev in iz veterinarja, ki ga odredi sresko oblastvo.

Če se člani cenilne komisije zedinijo v ocenitvi, je treba določiti odškodnino po tem; če pa so različnega mnenja, se vzame v poštevpovprečna ocenitev.

Člen 99.

Odškodnina se ne dá v spodaj naštetih primerih, ampak lastnik dobi izkupiček za uporabne dele ubitih živali po odbitku uradnih stroškov:

a) če ne predloži lastnik, njegov namestnik ali nameščence v predpisanem roku prijave, da se je pojavila kužna bolezen ali nje sum, ali če ena izmed teh oseb v čem drugem prekrši veterinarsko-policijske predpise, ki se nanašajo na to kužno bolezen;

b) če je lastnik, njegov namestnik ali nameščence sam kriv, da se je pojavila kužna bolezen, ker je nabavil bolno ali sumno živinčce, čigar bolno ali sumno stanje mu je bilo ali bi mu moralo biti znano;

c) če je imel lastnik, njegov namestnik ali nameščence priliko, svoje živali obvarovati kužne bolezni s cepljenjem, ki ga oblastvo priporoča, pa te prilike ni uporabil;

č) če se pokaže kužna bolezen najprej pri oni živali, ki se je uvozila iz inozemstva, in sicer v času, ki se določi z naredbo, a se ne bi moglo dokazati, da se je okužilo to živinčce šele, ko je bilo uvoženo; ali če bi se ugotovilo pri uvoženi živali po zakolu in na podstavi sekcije, da je bila ta žival uvožena kot okužena;

d) če bi se morala uporaba mesa živali, razen pri kopitarjih, prepovedati za človeško hrano iz razlogov, ki niso v zvezi z dotično kužno boleznijo in ki bi se po vsej priliki ne bili mogli odpraviti, niti če ne bi bila žival ubita.

Člen 100.

Če se dopremijo živali s prekršitvijo odredbe o zapori državne meje ali zakuženega kraja, izgubi lastnik vsako pravico do kakršnekoli odškodnine ali do izkupička za uporabne dele živali, ubite po oblastveni naredbi.

Člen 101.

Za živali, ki se dopremijo v zakuženi okoliš, kjer je razširjena goveja kuga, izgubi lastnik vsako pravico do kakršnekoli odškodnine ali do izkupička za uporabne dele živali, ubite po oblastveni naredbi.

Člen 102.

Za živali in predmete, ki so državna lastnina, ni odškodnine.

Če oblastvo odredi, da se mora ubiti državna žival, ki se je dala komu v čuvanje in oskrbovanje s pravico, da postane čez nekaj časa njegova lastnina, se izplača oskrbovalcu dotične živali kot odškodnina oni del cenilne vrednosti, ki mu pripada za oni čas, ko je oskrboval to žival, in sicer samo, če se ugotovi, da ni nastopila bolezen, zaradi katere se je odredilo, da se mora žival ubiti, po oskrbovalčevi krivdi.

Odstopanje živali (živalskih delov) lastniku namesto odškodnine.

Člen 103.

Lastniku ubitih ali poginulih živali sme dopustiti komisija na njegovo prošnjo namesto odškodnine (člen 97.) ali izkupička (člen 99.) uporabo živali ali njih delov, o katerih se ugotovi, da se lahko uporabijo za prehrano ali tehnično predelavo, če se opravlja uporaba po predpisu in če je zajamčeno, da ne bo imela država v primerih po členu 97. razen stroškov za intervencijo državnega veterinarja drugih stroškov, v primerih po členu 99. pa sploh nikakršnih stroškov.

V primerih po členu 99. se smejo odstopiti živali lastniku tudi zoper njegovo voljo.

Izključitev državne odškodnine pri klavni živini.

Člen 104.

Za živino, ki je na posebnih sejmih klavne živine, v klavnicah in drugih klavniških napravah ali na poti k njim, ne veljajo odredbe tega zakona o odškodnini iz državne blagajne in za tako živino se ne dá odškodnina, če se ubije ali če pogine. Zaklane živali se prepuste po členu 103. lastniku, če je zajamčeno, da se uporabijo neškodljivo.

Pristojnost za prisojanje odškodnine.**Člen 105.**

O dajanju odškodnine in izkupička (VI. poglavje) odloča na prvi stopnji veliki župan, na drugi in poslednji stopnji pa minister za poljedelstvo in vode.

Pritožba se mora vložiti v 15 dneh.

Pravico pritožbe ima tudi država.

Odločba in likvidacija prisojene odškodnine se mora izvršiti, čimprej je mogoče, najkasneje pa v treh mesecih.

Podpore ob izgubi živine zaradi vraničnega prisada in šuštačva.**Člen 106.**

Lastnikom goved in kopitarjev, poginulih za vraničnim prisadom, potem lastnikom goved, poginulih za šuštačvom, sme dajati minister za poljedelstvo in vode podporo do polovice običajne vrednosti poginulih živali.

Običajna vrednost se ugotovi po odredbah člena 98., ne glede na zmanjšano vrednost, ki je nastala zbog kužne bolezni.

V primerih po členih 99., 100. in 101. se podpora ne sme dajati.

VII. poglavje.**Pokrivanje stroškov za ukrepe zoper živalske kužne bolezni. Stroški, ki zadevajo državo, občino ali lastnike živine.****Člen 107.**

1.) Državo zadevajo ti-le stroški:

a) nadzorstvo in zapore meje proti sosednjim državam;

b) vojaška zapore kraja ali zakužene okolice;

c) dnevnice in potni stroški državnih veterinarjev pri uradnih preiskavah za ugotovitev živalskih kužnih bolezni, za opazovanje, za odrejeno diagnostično cepljenje in umetno okužitev, nadalje za pregledovanje živali, ki so v zakuženi občini ali njeni okolici, in za ugotavljanje bolezni pri živini, ki je na poti obolela ali se spoznala za sumno kužne bolezni, in naposled za končno revizijo;

č) odrejeno žigosanje bolnih ali zbog bolezni ali zbog okužitve sumnih živali;

d) nabava materiala za diagnostično, zaščitno in zdravilno cepljenje, če ga je odredilo oblastvo;

e) odškodnina in podpora, ki se dajeta po odredbah členov 94., 97., 102. in 106.;

f) nagrade, predpisane v členih 69., 77. in 92.

2.) Občino (mesto) zadevajo ti-le stroški:

za izvrševanje krajevnih zaščitnih ukrepov, za odpremljanje živalskih trupel in odpadkov, za njih neškodljivo odpravljanje, za nabavljanje razkužil kakor tudi za zemljišče in priprave, ki so potrebne za to.

Če občina ne poskrbi za zemljišče, ki je potrebno za zakopavanje živalskih trupel in odpadkov in če ga ne uredi po predpisih, se mora to izvršiti na njen račun.

Občino zadevajo tudi stroški za osebe, ki pomagajo pri odrejenih diagnostičnih cepljenjih in umetni okužitvi.

3.) Lastnika zadevajo ti-le stroški:

a) za zaporo, oddelitev, oskrbovanje, zdravljenje, ubijanje ali klanje njegovih živali na njegovem posestvu;

b) za veterinarski pregled živali poedinih lastnikov, ki so postavljene pod zaporo ali oddeljene, če se tvorijo ali odpremljajo zunaj zaprtega okoliša, kakor tudi stroški za uradno spremstvo ob odpremljanju po železnici, ladji ali z vozovi;

c) za zaščitno in zdravilno cepljenje, če se izvrši na zahtevo lastnika živali;

č) za čiščenje pred razkužitvijo kakor tudi stroški za delovno moč, potrebno pri razkužitvi;

d) za zaporo in oddelitev živine, ki se je spoznala na potovanju za okuženo ali sumno kužne bolezni.

Člen 108.

Stroški, ki zadevajo po odredbah tega zakona državo, se morajo zavarovati z državnim proračunom.

Člen 109.

Če se stroški za preventiven ukrep ob zatiranju živalskih kužnih bolezni ne morejo pokriti na podstavi odredb tega zakona, izda naredbo za njih kritje minister za poljedelstvo in vode sporazumno s pristojnimi ministri.

VIII. poglavje.**Državni fond za zatiranje živalskih kužnih bolezni.****Člen 110.**

Za delno pokrivanje stroškov, ki zadevajo po odredbah tega zakona državo, se ustanavlja »Državni fond za zatiranje živalskih kužnih bolezni«.

V ta fond se stekajo denarne kazni za učinjene prestopke in pregreške in čisti izkupiček za živino, živalske proizvode in predmete, zaplenjene po tem zakonu (poglavje IX.).

Natančnejše odredbe, kako naj se upravlja imovina tega fonda, predpiše minister za poljedelstvo in vode sporazumno z ministrom za finance.

IX. poglavje.**Kazni.****Člen 111.**

Če ne spada dejanje pod težjo kazen, se kaznuje:

kdor postopa zoper predpise odredb členov 10., 11., 13., 15., 17., 20., 21., 23., 24., 26., 27., 30., 33., 34., 35., 36., 38., 39., 43., 47., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 67., 68., 72., 75., 76., 77., 78., 80., 81., 82., 85., 86., 87., 88., 90., 91. in 93. tega zakona in naredb, izdanih na podstavi teh členov, zaradi prestopka (prekrška) v denarju do 900 dinarjev ali z zaporom do 30 dni.

Člen 112.

Kdor postopa zoper odredbe členov 7. in 8. tega zakona in naredb, izdanih na podstavi teh členov, se kaznuje zaradi pregreška v denarju do 5000 dinarjev ali z zaporom do šestih mesecev, če ne spada dejanje pod težjo kazen.

Člen 113.

Kdor postopa zoper ostale odredbe tega zakona in naredb, izdanih na podstavi teh členov, se kaznuje, če ne določa zakon kaj drugega, zaradi prestopka (prekrška) v denarju do 900 dinarjev ali z zaporom do 30 dni.

Člen 114.

Kdor širi iz malomarnosti kužno bolezen med domačimi živalmi, se kaznuje zaradi pregreška z zaporom do šestih mesecev ali v denarju do 5000 dinarjev.

Če je bilo širjenje kužne bolezni združeno z veliko nevarnostjo za gospodarstvo, se kaznuje krivec z zaporom od treh mesecev do enega leta.

Člen 115.

Kdor širi namenoma kužno bolezen med domačimi živalmi, se kaznuje zaradi pregreška z zaporom do dveh let.

Če je bilo širjenje kužne bolezni združeno z veliko nevarnostjo za gospodarstvo, se kaznuje krivec zaradi hudodelstva z ječo (robijo) od dveh do petih let.

Pristojnost za kaznovanje.**Člen 116.**

Presojanje kaznivih dejanj, označenih v členih 111. in 113., spada v pristojnost političnih (policijskih) oblastev, odnosno pomorskih administrativnih oblastev, kaznivih dejanj, označenih v členih 112., 114. in 115., pa v pristojnost sodišč.

Zaplembe.**Člen 117.**

Živali, živalske sirovine in drugi predmeti, s katerimi se more raztrošati okužilo, se proglašajo za zaplenjene, če se dopremijo v območje države vključno odredbi, izdani po členu 8.

Isto velja za živali in živalske sirovine, če se dopremijo v območje države vključno predpisu člena 7. ali vključno odredbam, izdanim po tem členu, in nastane s tem nevarnost, da bi se razširila živalska kužna bolezen.

Člen 118.

Zaplembo sme odrediti sodišče tudi, če se ne izreče sodba ali ne uvede kazenska preiskava zoper dotično osebo.

Če se sodba o zaplembi ne more združiti s sodbo zoper obdolženca, mora storiti sodišče prve stopnje o tem poseben sklep.

Storiti sklep je pristojno sodišče, v čigar območju se zalotijo predmeti, če ga ni že prehitelo drugo sodišče. Zoper sklep se sme lastnik v treh dneh pritožiti na višje sodišče.

Člen 119.

Politično oblastvo izda potrebne navedbe za čuvanje in vzdrževanje predmetov, podložnih zaplenbi, ako jih ni po veljavnih predpisih uničiti, ter je upravičeno, prodati te predmete, tudi ako se ni še izrekla sodba o zaplembi, na javni dražbi, če je to potrebno iz javnih ozirov ali če je čuvanje in vzdrževanje združeno z velikimi stroški.

Prisojanje odškodbe.**Člen 120.**

V kazenski sodbi se izreče tudi sklep o odškodbi, če se zaradi potrebe nadaljnjih dokazov ne pokaže za nujno, napotiti zahteve za odškodnino pred civilna sodišča.

Če se prisodi v kazenski sodbi političnega ali pomorskega administrativnega oblastva odškodba ali če se zahteva zanjo zavrne, sme zahtevati oni, ki s to sodbo ni zadovoljen, po redni pravdni poti za dostitev svojih zahtev.

Sklep političnega ali pomorskega administrativnega oblastva o odškodbi, izrečen po predpisu drugega odstavka tega člena, se sme izvršiti zoper osebo, obsojeno na odškodbo, samo, če ne dokaže ta oseba v roku, določenem za izplačilo odškodnine, političnemu ali pomorskemu administrativnemu oblastvu, da je vložila tožbo na redno civilno sodišče za razveljavitev tega sklepa.

Člen 121.

Denarne kazni se stekajo celotno v državni fond za zatiranje živalskih kužnih bolezni. Čisti izkupiček za živino, živalske proizvode in predmete, zaplenjene po tem zakonu, pripada po odbitku stroškov za postopanje celotno državnemu fondu za zatiranje živalskih kužnih bolezni.

Pritožbe.**Člen 122.**

Nobena pritožba zoper navedbe političnega ali pomorskega administrativnega oblastva, ki se izdado na podstavi tega zakona in pravil za njegovo izvrševanje, ne more odložiti izvršitve odrejenih ukrepov. Izvzemajo se samo primeri, kjer se mora prisojena kazen izvršiti ali kjer se vloži pritožba zaradi stvari, kjer se sme izvršitev po mnenju izvršilnega oblastva samega odložiti brez nevarnosti, kakor tudi primer, omenjen v tretjem odstavku člena 120. tega zakona.

X. poglavje.**Vladni komisar.****Člen 123.**

Minister za poljedelstvo in vode sme odposlati, če se pokaže potreba, posebnega organa veterinarske stroke kot vladnega komisarja, da osebno vodi izvršitev potrebnih odredb, obseženih v tem zakonu.

XI. poglavje.**Člen 124.**

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše in ko se razglasi v »Službenih Novinah«, ter se mora izvesti v šestih mesecih po razglasitvi; takrat prestateno veljati vsi zakoni o odvrčanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni, ki so dotlej veljali v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, in navedbe, izdane na podstavi teh zakonov, kakor tudi odredbe drugih zakonov in naredb, ki bi nasprotovale temu zakonu.

Našemu ministru za poljedelstvo in vode priporočamo, naj razglasi ta zakon, vsem Našim ministrom, naj skrbijo za njegovo izvrševanje, oblastvom zapovedujemo, naj postopajo po njem, vsem in vsakomur pa, naj se mu pokoravajo.

V Beogradu, dne 14. junija 1928.

Aleksander s. r.

Minister
za poljedelstvo in vode:

Sv. Stanković s. r.

Videl in pritisnil državni
pečat

čuvav državnega pečata,
minister pravde:

Milorad Vujičić s. r.

L. S.

Predsednik
ministrskega sveta:

Velja Vukićević s. r.

(Podpisi
vseh ostalih ministrov.)